

Vad vill exegeterna?

»Vilken roll spelar då Bibeln idag?«

Nästa år, 2010, är det tio år sedan vi fick vår senaste officiella bibelöversättning, Bibel 2000. De stora resurser som satsades på denna översättning kan sägas visa vilken stor betydelse Bibeln anses ha i vår kultur samtidigt som detta översättningsarbete också kan beskrivas som en av de sista yttringarna av en homogen svensk kultur med statskyrkan som sammanhållande band.

Bibel 2000 kan också beskrivas som ett bestående och för alla tillgängligt resultat av ett sekel som rymmer en storhetstid för svensk bibelforskning. Under detta 1900-tal gjorde också, i perioder, många exegeter anspråk på en avgörande roll inte bara för akademiskt bibelarbete utan också för kyrklig bibeltolkning. Berättelsen om svensk bibelforskning är en berättelse om en akademisk disciplin som lever och utvecklas i spänningen mellan akademien och kyrkorna.

Vilken roll spelar då Bibeln idag, tio år efter de förändrade relationerna mellan kyrka och stat, tio år efter Bibel 2000s fullbordan, i en tid av allt större religiös pluralism? Och vilken roll kan exegeter spela i bibeltolkningsarbetet idag, inte bara i akademien utan också i kyrkorna och i det offentliga samtalet?

I det här numret av Svensk Kyrkotidning reflekterar tre exegeter, verksamma i akademisk utbildning och forskning, kring den frågan. Exegeterna är inte valda för att de representerar konsensus eller för att deras uppfattningar skulle få de högsta röstsiffrorna om alla svenska exegeter – från doktorander till emeritusprofessorer – möttes och röstade fram en gemensam position att inta gentemot världen utanför universitetens väggar. Det finns helt enkelt ingen sådan konsensus eller demokratiskt framröstad strategi för att möta världen, och ingen skulle idag heller försöka låta påskina att den finns: exegetdeklarationernas tid är över. Exegetiken präglas idag internationellt av mångfald, och vi kan se något av den mångfalden också i Sverige.

Men de är inte heller valda för att de är aparta eller tillsammans utgör en liten enhetlig avantgardegrupp, som likt den lilla surdegen hoppas kunna genomsyra den stora akademiska degen. De är tre aktiva medlem-

mar av den exegetiska forskargemenskapen i dagens Sverige, som här var och en talar med egen röst, men som också alla är delaktiga i olika sammanhang där exegeter möter varandra och andra i pågående samtal om bibelforskning och annan bibeltolkning. Den som läser de tre artiklarna lär själv hitta båda gemensamma drag och olikheter.

En av de tre, Mikael Wininge, ritar kartan över det landskap där exegeten har att verka och ger sitt förslag till hur bibelforskaren kan bidra till debatter präglade av rationalistisk religionskritik, konservativ kristen bibeltolkning och privatreligiös tolkningsfrihet. De två andra, Fredrik Lindström och Lina Sjöberg, visar hur det noggranna textläsandet kan öppna för nya tolkningsmöjligheter bortom de konventionella tolkningarna. Lindström visar på vikten av att våga se hur svår texten faktiskt ibland är, och att kunna vinna mening ur det, i stället för att skapa förmildrande tolkningsstrategier. Sjöberg skriver om en text vi lärt oss läsa som en text om något skrämmande – Guds straff – men som faktiskt kan läsas på andra sätt. För båda växer svar på frågor om exegeternas uppgifter och ansvar ur det noggranna läsandet.

Frågan ”Vad vill exegeterna?” får därför idag inte ett svar utan många. Tre andra exegeter hade kunnat ge tre ganska olika svar – eller ganska likartade, men från andra utgångspunkter. Det vet de tre som ger sina svar i det här numret, men de låter inte insikten om att mångfald är legitimt hindra den enskilde forskaren från att ta ställning, så länge hon/han kan ge sakargument för sin position. De stora oomtvistliga auktoriteterna är borta, men ansvaret för att vara en kunnig och genomtänkt deltagare i samtalet om Bibelns bruk och tolkning (också utanför akademiens väggar) är kvar.

HANNA STENSTRÖM